Փոստը ԾԱԲԼԻ օրերը կը հրատարակուի · – Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կամ երկու ոսկի, թէ՛ մայրաքաղաքին եւ թէ՛ արուարձանաց եւ թէ՛ գառնուց համար : – Վեց եւ երիք ամսոց համար ալ բաժանորդ կրնգունուի : – Հատը 40 փարայ է, եւ կը գտնուի մանաւանդ պահեստ Գարու Էրամեան եւ գրամեան Պօղոս եւ Բակոբ ազգէց խանութներուն : – Ծանուցման տողը 3 դուռուշ է մէկ անգամի համար : Մեռելի աման կրկայ առնելի անգամներուն համար :

ՀԱՍՑԷ

Ս.ո Տճօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալատեեան

Կ. Պ ո լ ի ս

Պալըգ–բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ Թիւ 16

درعلیه ده بالق پازارنده نافعه خانینده اوست قائده

١٦ نومرولی اوطه ده پونچ غزته سی صاحب امتیازی

چمارسوم آلاجاجیان

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Arménien

PUUNTCH

16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16

CONSTANTINOPLE

Թիւ 2510 — Ե Ս. Բ Ա. Թ — 1896 ՅՈՒԼԻՍ 6

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

ՆԱՆՍԻԼ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Անցեալ տարի Օգոստոսի վերջերն ի Նանսի (Գաղղիա) վարժուհիութեան ուսումն ու արուեստը կատարելագործելու համար մայրաքաղաքէս ղրկուած չորս օրիորդաց մին՝ 1 1/2 ամիս եռքը, երկուքն՝ 9 ամիս եռքը մայրաքաղաքս վերադարձած են, և միայն մին մնացած է, ո՛ գիտէ՝ ինչ վիճակի մէջ։

Լսելով այս վերադարձն՝ հետաքրքրեր եղանք պատճառն իմանալու համար, և վերադարձող օրիորդաց միոյն ծանօթ անձի մը միջոցաւ տեղեկութիւն առինք թէ՝ ի Նանսի վարժուհիութեան ուսումն ու արուեստը կատարելագործելու պատեհութիւն չկայ, թէ՝ երեսնց վրայ օ՛րևէ լանամք ու հոգածութիւն տեսնուած չէ, թէ՝ նիւթական տաբապայման անձուկութեան ենթարկուած են, և թէ՝ Պաղիսարքարանի և Հայրենիքի լաւագոյն արուեստներէն քանիցս գրած և վերադարձի ծախուց համար օգնութիւն խնդրած, և յուսադրական չոր խօսքերէ զատ ոչինչ օգնութիւն չտեսնելով՝ վերջապէս ստիպուեր են իրենց ծնողաց օժանդակութեամբ վերադառնալ։

Արդ՝ Հայրենիքի արուեստներին կը մնայ ծանօթութիւն ու բացատրութիւն հրատարակել այս զարմանալի եղելութեան վերայ։ Հայրենիքի արուեստներն հանդանակութիւն բրաւ երկար ժամանակ՝ ի Նանսի վարժուհիութեան ուսման համար օրիորդներ ղրկելու նպատակաւ. հանդանակութեան ցանկերը հրատարակեց, հանդանակութեան մասնակցողներն, այլ՝ կին՝ օրիորդ՝ դովեց ներբողեց, չմասնակցողներն քամահրեց քարկոծեց, ի Նանսի վարժուհիութիւն ուսանելու դիւրութիւններն, օգուտներն հռչակեց, և յաճախ գոչեց գոռաց թէ անո՛ւն օգուտներ պիտի վայելեն Հայ օրիորդք ի Կ. Պոլիս և ի գաւառս, երբ վերադառնան ի Նանսի ղրկուած օրիորդք։

Հայրենիքի արուեստներէն կը պահանջուէր՝ անյապաղ բացատրութիւն տալ, և մանաւանդ հանդանակութեան բոլոր հաշիւն, մուտքն ու ելքն հրատարակել։

Հաշիւ ու բացատրութիւն կը պահանջուէր, այն իրաւամբ, որով ինքն Հայրենիքն կը պահանջէ ըստ միւնոյն կանոնի գործադիր մնայուն յանձնաժողովէն, և այլն, և այլն։

* * *

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Դ Ա Ս Ը Ն Թ Ա Ց Ր

Հիւանդանոցի բժշկապետ տոքթոր Թիրեաքեան էֆէնտի՝ յիշեալ դասընթացքը սահմանեց վերջին օրերս Հիւանդանոցի մէջ, և թէ՛ ինքն և թէ՛ այլ ոմանք իրրև մեծ ինչ հռչակեցին՝ դասախոսները կարգալով։ Մեք միայն դիտեցինք թէ տոքթոր էֆէնտին և իր օժանդակ բժիշկք շատ լաւ ու դոհացուցիչ գործ մ'ըրած կըլլան, եթէ կատարեն իրենց բժշկական պաշտօնն՝ ու պարտաւորութիւնն, որոյ համար լովին կը վարձատրուին։ Միայն մեք դիտեցինք թէ Հիւանդանոցի արդի հիւանդապահներուն, որոց ինչ մտքով, խելքով ու բարքով մարդիկ ըլլալն ամենայայտնի է, հիւանդապահութեան դասեր աւանդելու, բժշկական՝ վիրաբուժական դիտելիք ուսուցանելու հնարքն չյայտղիր, պարզապար տարապայման գործունէութեան ցոյց մ'է և ընդունայն ժամավաճառութիւն, և թերևս՝ կապատուին բժշկական այցելութեանց սահմանեալ կարճ ու սուղ ժամանակին։

Ա.հաւասիկ կարդալանան մեր դիտողութիւնք։ Այս դասընթացքի գործը դադարած է արդ, պատճառելով թէ դրսէն եկող ունկնդիրք դժուարութիւն կըկրեն տեղւոյն հեռաւորութեան համար, և Բերայի թաղական խորհրդէն յատկապէս տեղ մը պիտի ուղուի դասարան ընելու համար։

Լսելով այս պատճառաբանեալ դադարն, երբ կը պատրաստուէինք հարցունել թէ յատկապէս Հիւանդանոցի հիւանդապահ հայ համար դասերն եթէ Բերայի մէջ աւանդուին ի դիւրութիւն դրսէն դայող ունկնդրաց, Հիւանդանոցի հիւանդապահք ո՛ւր պիտի ուսանին, կամ՝ եթէ Բերա պիտի երթան չաթալը քանի մը օր, տեղւոյ հեռաւորութիւնը դըժուարութիւն չ'պատճառեր, և թէ՝ անոնց բացակայութեան առեն, հիւանդանոցի հարիւրաւոր հիւանդաց պահպանութեան հոգն որո՞ց պիտի յանձնուի, – և ահա լսեցինք թէ դասարանն Բերայի մէջ հաստատելու խորհրդոյն դործադրութիւնն ալ յետաձգուեր է։

Ձեմք երկարաբաներ, ինչպէս մեր ծանօթ սովորութիւնն է. այլ այս առթիւ ալ փափաք կը յայտնեմք որ ամէն ոք իւր պաշտօնին ու պարտաւորութեան սահմանին դուրս չելնէ, և բաւական համարուի պաշտօնի ու պարտուց որոյ ու խղճի մտօք կատարուիլն։ Ջանձրալի և վնասակար եղած են ինքնագովութիւնն, անպատշաճութիւնն, և ուրիշներն անուանարկելով անուանի հանդիսանալու ձգտումներն։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Ուրքա. 18 Յունիս 1896։ – Ամերիկացի Միս Շաթիկի օգտակար գործն եղած է՝ հայ որբուհեաց յատուկ ասեղնագործական արուեստանոցի մը հաստատութիւնն։ Բաղաքիս արևմտեան պարըսպին չարչն եկեղեցւոյ մօտ ընդարձակ տան մը մէջ է այս արուեստանոցն։ Որբոց մէկ մասն կասեղնագործեն թափօու կամ տոլմա ճերմակ բրդի (քէչէ) նաւերու վրայ քառակուսի չրջանակաց մէջ երիվեղարդ նկարներ, անկիւններն դեղուղեչ փիթեալ վարդերով, կան ոմանց միջավայրերուն մէջ բռնուած ուրիշ նկարներ։ Ասոնք ո՛չ թէ միայն տներու զարդարանքի համար, այլ մասնաւորապէս ազգութաեղեայ օթոյններու տեղ պիտի ծառայեն, Ասոնցմէ զատ կան տոկուն կտաւէ վարագոյրներ, որոց վրայ կը բանին որբերէն ուրիշ մաս մը՝ մետաքսեայ թելերով դոյնդոյն ծաղիկներ։ Թաշկինակներու նկարներն ալ բաւական չերուն են, քառակուսի չրջանակաց անկիւնները մետաքսեայ թելերով բանուած դեղուղեչ երիվեղարդ ծաղկամբք։ Ուրիշ բանուածքներ ալ կան իրենց ո՛չ նուազ հաճելի տեսակներով։ Որբուհիք՝ իրենց աշխատութեան վարձքով կը հոգան իրենց ղգեստն և բնակութեան պէտքն։ Այսպէս կը խնամուին 100 ի մօտ որբ աղջկունք։ = Հայ և բողոքական աղջկանց վարժարանք՝ որ դադար տուած էին, նախորդ ամէն վերսկսան ի պաշտօնավարութիւն, աղնիւ Միս Շաթիկի տրամադրութեան յանձնեալ։ Ա. Ս. Բիւրեղեան

Թոզաս. 25 Յունիս 1869։ – Պատրիարքարանէ կը խնդրուի որ՝ քահանայից ուղղակ չրջաբերականներէն դաւառներն ալ ղրկըուին, մանաւանդ ի Թոզատ՝ ուր կարդ մը քահանայներ՝ առ ի չըդոյէ հմուտ քարոզիչ վարդապետի՝ աղատ ասպարէզ դտած են եկեղեցւոյ բեմէն Աստուծոյ բանը քարոզելու պատրուակաւ, այն տեսակ լղճուկ բաներ խօսիլ, որ ունկնդիրը՝ եթէ քիչ մ'ալ շատ ճաշակի տէր անձնաւորութիւն մ'ըլլայ, կը հարկադրուի ականջները խցելով անհամբեր սպասել քարոզին վերջաւորութեան, որպէս զի փախչի՝ ա՛լ մէկ մ'ալ այդ եկեղեցւոյ սեմէն իւր ոտքը չդնելու հաստատ որոշմամբ։ Կը յուսանք և կըսպասենք որ Պատրիարքարանն չյապաղիր ղրկել այն չրջաբերականն՝ որ պիտի կարկեցնէ բառին բուռանդակ նշանակութեամբ տգէտ և ապիկար քահանայներուն բերաններն, ո-

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս նախորդ թերթով դրած էինք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն Թէպէտ Վարդավառի տօնի առթիւ անցեալ ուրբաթ առաւօտ Իսկիւտար անցաւ, և կիւրակէ ու երեքշաբթի Ս. Կարապետ եկեղեցին իյնալ, բայց անձնական տկարութեան պատճառաւ պատարագ չմատուցի, և եկեղեցւոյն քարոզիչ Դեր. Տ. Գէորգ վարդապետ Իւթիւճեան պատարագեց թէ՛ կիւրակէ առաւօտ և թէ՛ երեքշաբթի։ Նորին Ամենապատուութիւնն՝ թագական խորհըրդոյ անդամ և դանձապետ Ե. ղեկեցեան Մեծ. Տիդրան էֆէնտիի բնակարանին մէջ ճաշեց կիւրակէ ցերեկ, և սեղանակից եղան Տ. Գէորգ վարդապետ Իւթիւճեան և Տ. Եղիշէ վարդապետ Դօրեան։ Ս. Պատրիարք Հայրն երեքշաբթի յիշեալ եկեղեցւոյ մէջ քարոզ խօսեցաւ։

— Ձերիւտէի–Շարգիյէ լրագրի արտօնատէր Ալվէլէկեան Մեծ. Տիդրան էֆէնտիի երեց զաւրն, այրի տիկին Իսկուհի Նէվչէհիրեան՝ անցեալ կիւրակէ գիշեր կընձեց մահկանացուն և հետևեալ օրը յուղարկաւորութեան հանդէսն կատարուեցաւ ի Սամաթիա արժանավայել չքով, կը ցաւակցիմք մեր Մեծ. Պաշտօնակցին։

— Կայսերական Լիսէի ընթացարտից առաջինն եղած է այս տարի Աստուր էֆէնտի Տ. Մատթէոսեան, ընիկ Եալովայի, որ 1890 ին Հիւանդանոցի որբանոցէն ղրկուած է ի Լիսէ, հոգաբարձութեան խնամակալութեամբ և ծախիւք։ Աստուր էֆէնտի՝ բաց ի գիտութիւններէ, և թուրքերէն՝ արաբերէն՝ պարսկերէն ու գաղղիարէն լեզուներէ՝ ուսած է նաև լատիներէն և գերմաներէն։ Անցեալ տարի ալ Լիսէէ ընթացարտ եղան երկու Հայ երիտասարդք, որ Հիւանդանոցի որբանոցէն ղրկուած էին։ Ահա այսպէս խնամք կը տանէին որբոց համար նախորդ հոգաբարձութիւնք, մանաւանդ Յակոբեան Մխիթարեան կաղմուած Հոգաբարձութիւնն, զոր ի վերջոյ յանչափս նախատեցին նոր հրապարակագրաց ոմանք, և անխղճաբար դատափետեցին Հիւանդանոցի նոր պաշտօնէից ոմանք։

— Պատրիարքական վեհանորդ Դեր. Տ. Գարբիել վարդապետ Ձէվահիրճեան՝ որ քանի մը չաբաթէ հետէ հիւանդութեան պատճառով կարի չոյժ օդատակար պիտի հանդիսանայ Թոդատի Հայ Ժողովրդեան, Դ. Գնունի

ռաւ բացակայ կը դտնուէր պաշտօնատեղիէն, ապաքինելով՝ այս չաբթու սկսաւ վարել իւր պաշտօնն։

— Իւսկիւտարի Մեղպուրեան օրիորդական դիշերօթիկ և ցերեկեայ վարժարանի չրջանաւարտից վկայականաց բաչխման հանդէսն կատարուեցաւ երկուշաբթի, ի ներկայութեան ուսուցչական մարմնոյն։ Շրջանաւարտք են օրիորդք՝ Զարուհի Դ. Մելիտոսեան, Զարուհի Յ. Մաղնիսալեան, Զապէլ Տ. Արղուեան, Թագուհի Ռ. Դապաղալեան, Աղաւնի Գ. Բիւրեղեան, Սիրանոյշ Մ. Էպէեան, Պէադրիս Պ. Պօսոնճեան, Հերսիլիա Մ. Եաղճեան, Ալիս Ս. Կիւրճեան, Թագուհի Մ. Սեդեան։

— Մաքրչեան Դեր. Տ. Տիմոթէոս Սրբազան՝ որոյ ի Բէօթահիա քահանայական ձեռնադրութեան դործն կատարելով վերադառնայն ծանուցինք նախորդ Թերթով, ի քահանայ ձեռնադրեր է յիշեալ քաղաքի վերի Թաղի Ս. Թորոս եկեղեցւոյ համար Փիլաէլֆեան Կարապետեան՝ Տէր Պետրոս անուամբ, և վարի Թաղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ համար Վարպետեան Մարտիրոսն՝ Տէր Սահակ անուամբ։

— Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ ի նպաստ հրապարակ եղած սիկառի Թղթոյ վաճառումէն Յունիս ամսոյ մէջ 5570 ղրչ հասոյթ եղած է, և թէ Հիւանդանոցի պատասպարելոց թիւն է արդ 919, որոց 207ը իգական սեռէ են։

— Ամեն. Ս. Պատրիարքն երեկ Գումգափու էջաւ Իսկիւտարէ, և կրօնական ու քաղաքական ժողովոյ խառն նստին նախագահեց։

— Բերայի մէջ Էսայեան էֆէնտիներու ծախիւք կառուցեալ Ս. Յարութիւն նորակառոյց եկեղեցւոյ օծման հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, նախագահութեամբ Քալֆաննէսեան Դեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Աբքեպիսկոպոսի։

— Իսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ և Գընալը կղզւոյ թաղական նոր ընտրութիւնք վաւերացան։

— Արարատի վերջին թիւէն կիմանամք թէ՝ Երևանի թեմական փոխանորդ նշանակուեր է Դեր. Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Խիտաչերեան, և Մայիս 12ին մեծ բաղմութեան ուղեկցութեամբ Երևան դացեր ու ժողովրդեան կողմանէ համակրանօք ընդունուեր է։

— Հանդուցեալ Յարութիւն էֆէնտի Տէր Մկրտչեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, վոխան ծաղկեփունջի, Հիւանդանոցի 100 ղրչ նուիրեր են Յակոբ

ու Փիլիպպոս էֆէնտիք Մ. Ա-ճեան ։

— Ուրախութեամբ լսացանք որ՝ վախճանեալ Փաթալեան Սահ-ման էֆէնտիի որդին Յարութիւն էֆէնտի , որ քանի մը տարիէ հետէ Փարիզ կը գտնուէր՝ ատամնաբուժութեան արուեստն կատարելագործելու համար , յայտնվեր է վիպական ատանալ ։

— Գարակէօղեան Հանդուցեալ Տիգրան էֆէնտիի կտակագիրն երէկ , Խառն ժողովոյ մատոյց վաստաբան Յակոբեան էֆէնտի , և ժողովոյն անդամք յատնկայս և մաղթանօք ընդունեցին զայն ։ Հանդուցեալն՝ իւր հարստութեան մէկերորդն կը-տակած է կրթական ու բարեգործական վեց հաստատութեանց համար , յորս է վաճառականական վարժարան մ'ալ ։ Հարստութեան մէկերորդ մասն՝ 70–80 հազար լիրա կը կարծուի ։

— Ժամանակէ մը հետէ , ի Բերա Լեւոյեան վարժարանի մէջ, Բագրատունի Յակոբ էֆէնտիի հաստատած առևտրական կիրակօրեայ վարժարանի տարեկան քննութիւնը կատարուելոյն անցեալ կիւրակէ , նախագահութեամբ Գեր . Տ . Հմայեակ Սրբազանի , Լեւոյեան վարժարանի խընամակալաց և նշանաւոր ուսուցչաց ։ Շատ գոհացուցիչ եղած է քննութեանց արդիւնքն , և շնորհակալեաց արժանացած են հիմնադիր տնօրէնին ջանասիրութիւնը ։ Վաղը պիտի կատարուի վկայականաց բաշխման հանդէսն , Արդէն դիտած եմք թէ՝ այս կարևոր հաստատութիւնն քալալեութեան արժանի է , և յոյս յայտնած եմք թէ պիտի արդիւնաւորի , քանի որ Բագրատունի էֆէնտիի պէս անխոնջ ու անվըհատ երիտասարդի մը տրամադրութեան ներքև կը գտնուի ։ Մեծապէս ուրախ եմք արդ , լսելով վարժարանին արդիւնաչատ վիճակն ։

— Ջարմանալով և ցաւելով լսեցինք թէ՝ հարկ եղեր է այս օրերս Հիւանդանոցի մէջ վիրահատական դործողութեան մը կատարման կամ մասնակցութեան կոչել Յունաց Հիւանդանոցի բժշկաց մին , մինչդեռ մեր Հիւանդանոցի մէջ բժշկաց խումբ մը կայ , 6 հոգիէ բաղկացեալ, և 60 լիրա ամսաթոշակ կը վճարուի , բաց ի ուրիշ ծախքերէ , որ կըլլան այդ խմբին համար ։

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԵՂ ՆՊԱՍՏԻՑ

Յօգուտ կարօտ պաշտօնեից ազգային Նախնական կրթութեան

1. Ազգային Պատրիարքարանի մէջ, Կեդրոնական Վարչութեան Խառն ժողովոյ որոշմամբ , հաստատուած է ՆՐՊԱՍՏԻՑ ԱՐԿՂ մը յօգուտ կարօտ պաշտօնէից ազգային նախնական կրթութեան ։

2. Ս.յս Արկեղ հասոյթի աղբիւրներն են .

Ա. Պատրիարքարանի Սնտուկէն վճարեալ տարեկան (100) հարիւր ոսկւոյ գումար մը ի հաշիւ կրթական ծախսուց ։

Բ. Ուսուցչական վկայականաց համար մինչեւ այսօր Պատրիարքարանի Սնտուկին վճարեալ մէկ մէկիսը ։

Գ. Պաշտօնի վրայ եղող ընդհանուր Ուսուցիչներէ եւ Ուսուցչուհիներէ իրենց կարողութեան եւ բարի կամեցողութեան համեմատ վճարեալ եռամսեայ նպաստի մէկ կամ աւելի բաժին , մէկ բաժինը կէս մէկիտ ըլլալով ։

Դ. Ի նպաստ սոյն Արկեղ՝ Թաղից եկեղեցիներուն բակին մէջ դրամած դանձանակներու հասոյթը ։

Ե. Տարրական նախակրթարան մըտնող 7 տարեկան մէն մի տղու համար ծնողաց կողմանէ վճարեալ մէկ մէկիտ նուէր ։

Զ. Ուսումնական Խորհրդոյ կողմանէ տրուած նախնական կրթութեան չրջանաւարտի վկայականաց յանձնման առթիւ մէկ մէկիտ նուէր ։ (Աղքատ ծնողք զերծ կը մնան ի հարկէ սոյն վերջին երկու վճարումներէն)

Է. Նախակրթարանաց մէջ գործածելի դասագրոց պաշտօնական ցանկին մէջ ընդունուած գրքերու հեղինակաց կամ հրատարակչաց կողմանէ վճարեալ տարեկան նպաստ մը , տարեկան սպառման արժէքին դէթ % 5 ին համարժէք . (հեղինակք կամ հրատարակիչք աղատ են դրամի վոխարէն գիրք տալու . այն ատեն պարտին տարուան մէջ սպառեալ օրինակաց դէթ % 7 ը թողուլ Արկղին ։)

Ը. Բարեսէր եւ կրթասէր անձանց կողմանէ նուիրեալ՝ կամ հանդանակեալ դրամներ ։

Թ. Արկղին եղած կտակներու կամ նուիրեալ կալուածոց ու արժեթղթոց հասոյթներ ։

Ժ. Կրթական պաշտօնէից անչափահաս որբոց կենաց վրայ ապահովագրեալ դրամներ , պայմանեալ ժամանակին դանձելի ։

ԺԱ. Այս աղբիւրներէ դուրս՝ աղգայիններու առաջարկութեամբ եւ Ուսումնական ու Տնտեսական Խորհրդոյ եւ ազգային վարչութեան համաձայնութեամբ կամ մշտատեւ նպաստաբեր ձեռնարկութեանց արդիւնքը ։

3. Այս արկղը Պատրիարքարանի ընդհանուր սնտուկէն առանձին ու անկախ , իւր յատուկ մատակարարութիւնն ու հաշուակալութիւնն ունի , եւ Պատրիարքարանի սովորական կամ բացառիկ ընդհանուր ծախսուց համար ներելի չէ ձեռք մխել անոր հասոյթներուն ։

4. Ազգային Կեդրոնական վարչութիւնը սոյն արկղին մատակարարութիւնը կը յանձնէ յատուկ Խնամակալութեան մը , եննթարկելով զայն Ուսումնական եւ Տնտեսական Խորհրդոյ միացեալ վերին հսկողութեան եւ իրաւասութեան ։

5. Այս խնամակալութիւնը կը բաղկանայ հինգ անդամներէ , որոց մին Գանձապետ եւ մին Համարակալ ։ Այս վերջին երկու անդամոց առաջինը կընտրէ Տնտեսական Խորհուրդը եւ երկրորդը՝ Ուսումնական Խորհուրդը , իսկ մնացեալ երեք անդամոց ընտրութիւնը կը կատարէ ի Կ. Պոլիս գումարուող Ուսուցչական ժողովը ։

Խնամակալութեան պաշտօնը երկու տարի կը տեւէ , եւ անդամք վերընտրելի են ։

6. Խնամակալութիւնը նշանակեալ հասոյթի աղբիւրներուն արդիւնաւորութեան հոգ կը տանի , հասոյթները կը գանձէ՝ ըստ օրինի ընկալագիր տալով եւ պատահական նուէրները լրացրոյց միջոցաւ հրատարակելով ։ Ինք կընդ նաեւ նպաստից վճարումները ուրոց որ հարկ է ըստ յանձնարարութեան Ուսումնական Խորհրդոյ , ատենագրով ու պահելով նպաստառուաց ընկալագրերը ։

Հասոյթի Թ. աղբիւրին վերաբերեալ նուիրատուութեանց պաշտօնական արձանագրութիւնքն ու այլ գործողութիւնք՝ կը կատարուին ի ձեռն Ուսումնական եւ Տնտեսական Խորհրդոյ եւ Ազգային Վարչութեան ։

7. Խնամակալութիւնը , Տնտեսական Խորհրդոյ հաճութեամբ , իւր մատակարարութեան ընթացիկ պէտքերուն համար կարեւոր դումարը վար դնելով , գործեալ հասոյթից մնացորդ մասը կը պարտի յանձնել ի հաշիւ Արկղին , վաւերական դրամատան մը ի պահ եւ ի չահեցումն ։

8. Խնամակալութիւնը տարին տասնեկուս (Սեպտեմբեր 1) իւր մատակարարութեան հաշիւն ու Արկղին վիճակը կարտարութեան հաշիւն ու Արկղին վիճակը կը ներկայացնէ Ուսումնական եւ Տնտեսական Խորհրդոյ քննութեան ։ Սոյն Խորհուրդք յետոյ այդ հաշիւները կը հաղորդեն Ազգային Վարչութեան հանդերձ իրենց քննութեամբ ի վերջնական վաւերացումն ։

9. Ուսումնական Խորհուրդը , յետ քննելու հարկաւոր պաշտօնական թուղթերն ու վկայութիւնքը եւ արժանաւոր ու կարօտութեան տյլեւայլ պարագայները , կորոշէ նպաստից արժանաւոր կրթական պաշտօնեայները կամ անոնց ընտանիքներն ու որքերը , ինչպէս նաեւ նպաստից քանակն ու տեւողութիւնը ։

10. Նպաստք ցկեանս են կամ ժամանակաւոր ։

Ցկեանս նպաստից իրաւունք կունենան նախնական կրթութեան այն պաշտօնեայք , որք երեսուն տարուան պաշտօնավարութենէ ետեւ , հանդըստեան կարօտ ըլլալով , զրկի կը գտնուին իրենց ապրուստն ապահովող միջոցներէ ։

Բ. Նախնական կրթութեան այն պաշտօնեայք , որք հնդետասանամեայ պաշտօնավարութենէ ետեւ , հիւանդութեամբ կամ արկածով այլ եւս աշխատելու անկարող վիճակի մատնուած են եւ զրկի կը գտնուին ապրուստի միջոցներէ ։

Ժամանակաւոր նպաստից իրաւունք կունենան ։

Ա. Նախնական կրթութեան այն պաշտօնեայք , որք տասնամեայ պաշտօնավարութենէ յետոյ , առժամապէս կը գտնուին անպաշտօն եւ կարօտ վիճակի մէջ ։

Բ. Մինչեւ որոշեալ ժամանակ մը (ղեկափահասութիւն զաւակաց , եղն .) այրիներն նախնական կրթութեան այն պաշտօնէից որք մեռած են հանդըստեան մէջ կամ յետ հնդետասանամեայ ծառայութեան՝ առանց տարուստի միջոցներ պատրաստած ըլլալու իրենց ընտանեաց ։ Այս նպաստը ցկեանս կը դառնայ , երբ այրին ընդ միշտ զրկի կը մնայ տարուստի միջոցներէ ։

Պաշտօնավարութեան հնդետասանամեայ կամ տասնամեայ չրջանէ մը յառաջ ալ , արկածի , հիւանդութեան կամ կարօտութեան պարագայներու մէջ , նախնական կրթութեան պաշտօնեայ մը կրնայ ցկեանս կամ ժամանակաւոր նպաստ ընդունիլ Արկղէն , ինչպէս նաեւ մահուան պարագային մէջ իւր այրին , բայց առանց բացառիկ իրաւունքի եւ միայն բացառիկ տնօրինութեամբ Ուսումնական Խորհրդոյ ։

11 . — Խնամակալութիւնը, Ուսումնական Խորհրդոյ յանձնարարութեամբ կըստանձնէ նաեւ նախնական կրթութեան պաշտօնէից անչափահաս ու կարօտ որբոց պաշտպանութեան ու դաստիարակութեան հոգը ։

12 . — Խնամակալութիւնը, իւր կարողութեան չափով , նախնական կրթութեան պաշտօնէից անչափահաս ու կարօտ որբերու կենաց համար ապահովագրական ընկերութեանց քով դումարներ ապահովագրել պիտի չանայ ։ Ուսումնական Խորհուրդը ցոյց պիտի տայ ապահովագրելի որբերը ։ Ապահովագրեալ գումարին 2/3ը վճարաժամն կը տրուի ապահովագրեալ որբոց եւ 1/3ը՝ դոյացեալ տոկոսներովն հանդերձ՝ կը մնայ Արկղին ընդհանուր նպաստից ծառայելու համար ։

13. Նպաստից Արկղը կընայ նաեւ , ստիպողական պարագայի մէջ , առանց տոկոսի դրամ վոխ տալ նախնական կրթութեան պաշտօնէից՝ անհատներէ իրենց պահանջքն իրենց երաշխաւորութիւն ընդունելով ։

14. Նպաստից իրաւունք կամ արժանաւորութիւն ստանալու համար՝ կրթական պաշտօնեայք պարտին իրենց պաշտօնին ու առաքելութեան յատուկ օրինաւոր վկայական ունենալ, եւ պարկեշտ ու խղճամիտ պաշտօնավարութեամբ արժանացած ըլլալ իրենց մեծերուն եւ կրթական իշխանութեանց գոհունակութեան վկայականներուն ։

15. Նպաստ ստանալու համար խընդիր մատուցանող կրթական պաշտօնեայն կամ տանտիկին այրին կամ որդիք պարտին ներկայացնել Ուսումնական Խորհրդոյ պաշտօնէին՝ ծննդեան կամ մկրտութեան , պաշտօնին ու պաշտօնավարութեանց վկայագրերը , ինչպէս հիւանդութեան , արկածի ու մահու պարագայներու մէջ առ ի հաստատութիւն ձեռնհաս անձանց եւ իշխանութեանց կողմէ հարկ եղած գրաւոր ու վաւերացեալ վկայութիւնները ։

16 . — Այս կէտը . Արկղէն զատ , Գաւառական Ազգային վարչութիւնք եւս պարտին , սոյն կանոնագրի տրամադրութեանց համաձայն կերպով , նմանօրինակ Արկղեր հաստատել. ի մասնաւոր օգուտ իրենց յատուկ չրջանակի կրթական պաշտօնէից ։

Ներքին լուրեր

Երէկ , ուրբաթու աղօթից հանդէսէ ետքը , հետզհետէ 0-գոստ . Սուլթանին ներկայացան ամերիկեան ու ռուսմանական դեսպանը ։

— Աւստրիական՝ դաղղիական՝ իտալական՝ անգղիական , ռուսական և գերմանական դեսպանատան առաջին թարգմանք՝ հինդշաբթի Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ ։

— Դաղղիական , աւստրիական ու գերմանական դեսպանք և ռուսական ու անգղիական գործակատարք՝ չորեքշաբթի ի Թարապիա իտալական դեսպանին այցելեցին ։

— Թուրք լրագիրք՝ եգիպտական լրագրերէ առնլով կը հրատարակեն թէ՝ Մուրատ անուն անձն , որ մահուան դատապարտուած էր , և եգիպտոսի մէջ կայսերական կառավարութեան դէմ Միշան անուն լրագիր մը կը հրատարակէր , ուղեղի հիւանդութեան ենթակայ լինելով՝ եգիպտոսէ արտաքսուեր և լրագիրն բոլորովին խափանուեր է ։ Ցիշեալ լրագիրք այս առթիւ կը դիտեն թէ ապերախտութիւն ու խառնվարարութիւն ուշ կամ կանուխ այսպէս կը պատուհասին ։

— Ըստ Սապահ լրագրի՝ դատական նախարարութիւնն , աղդարարութեամբ Բարձր . Մեծ Սպարքոսի , պատուէրներ ղրկեր է դատական քննչաց՝ բանտերն բարեկարգելու համար ։

— Անատոլուի նահանգաց ոմանց յատուկ հանդանակութեան դումարն , մահմետական աղօթարանաց համար՝ 64162 , և ընդհանրութեան համար՝ 80263 ղրշ եղած եր քանի մ'օր յառաջ .

— Թուրք լրագիրք կը գրեն թէ՝ յատուկ պաշտօնով Մուշ դանուող Թապուր աղասը Իզղեծ աղա Լաս առեր է՝ Էրզրումի նահանգի Հայոտարանը ցեղի կողմանէ Մանազկերտ դաւառակի Գարադիխե գիւղէ յափշտակեալ անասուններն ։

— Սապահ լրագիրն կը հրատարակէ թէ՝ Էրզրումի վերաքննութեան դատարանն մահուան դատապարտեր է Տէլի Սագօն , որդին Ղաղարն , Դրիդորն , Մարտիրոսն , Դաւիթն , Ալէքսանն , վախտանգ Սէմսպօղլու օղլու Դէսորդն , Արտէնն , Մարգարն , Պետրոսն ու Եղիան , Սալիհ աղային և այլոց սպանման պատճառաւ , և Պօղոսն՝ եռամեայ չքղթայակապ բանտարկութեան ։

= Տիարպէքիրի դաղղիական հիւպատոս կարգեցաւ Պ. Լաֆոն , փոխանակ Պ. Մէրիլէի , որուն ուրիշ պաշտօն տրուած է ։

— Իտիրնէի վարչական ժողովն (մէճլիսի իտարէ) որ նոր կազմուեցաւ և 6 անդամներէ կը բաղկանայ , սկսաւ պաշտօնավարել ։ Սոյն ժողովոյ անդամ է մեր ազգայիններէն Մկրտիչ էֆէնտի Բեռաթիպեան ։

— Հօրաև ։ — Ըստ հրահանգի հրամանատարին՝ հինդերորդ բանակի՝ (Շամ) Պէրութի վալեան պատերազմական վիճակի մէջ դնելով՝ հազարապետ Սատըդ էֆէնտիի հրամանատարութեամբ ղրկուեցաւ Սայտա , Սուր ու Մէրճիյուն ։ — Պէրութ լրագիրն հրատարակած է հետեւեալն ։ — «Անցեալ չաբթու Իզմիրէ ու Սմիրնեան Տրիպօլսէ հասած վաչտերն չոգեկառօք Հօրան ղրկուեցան ։ Ի վերջոյ հասած վաչտերէն մին միայն աստ թողլով , միւսներն դարձեալ Հօրան կը ղրկուին ։ Նապլուսի ու Պէյնի Սահապի վաչտերն ալ 2–3 օր յառաջ ցամաքի ճանապարհաւ Հօրան դացած են , Իտարէի Մախսուսէի Նիյմէթը խիստ չոգենաւով ալ Իզմիրի կողմէն 1900 ղրօք Պէրութ հասած են » ։

— Կրետէ ։ — Սէրվէթ լրագիրն դրած է թէ՝ Կրետէի լուր կը տրուի որ կղզւոյն ներսերն ու եղերքն անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնը կատարեալ կը չարունակեն , և ժողովուրդն դոհ ու չնորհակալ է վերջին որոշմանց վրայ , որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ հանրային զարգացման ապահովիչ են ։ — Հանեայի բայերն դանուող Նէբթիւմ անուն դաղղիական մարտանաւն՝ անտի եղեր Թուլոն ուղեւորեր է ։ — Դանտիայէ Յունիս 12 (Ր. Լ.) թուով դրուած է Սթանտարտ լրագրի թէ՝ Կրետէի նորընտիր կուսակալ Ձօրճի փաշա Յունիսի 30 ին կղզին հասնելով՝ նաւահանգիստը խարսխեալ նաւերէն ողջունեցաւ , և երբ նաւէն եկաւ՝ կղզւոյն հրամանատար Ապտուլլահ փաշա , վարչական ու զինուորական պաշտօնեայք , եւրեւելիք տեղւոյն և կրօնական մեծամեծք ընդառաջ եկան , և հետեւեալ օրը հիւպատոսք այցելեցին Նորին Վսեմութեան ։ — Կղզւոյն ընդհանուր ժողովը երկուշաբթի գումարուեր , և ժողովին բացման կայսերական հրովարտակն կարդացուեր է ։

Պատուանշան , Ասիճան , Պատճօն ,

Ըօղղատի կառավարչութիւնն՝ Կիւմիւլճինէի կառավարիչ Սիւլէյման պէյի ։ — Կիւմիւլճինէի կառավարչութիւնն՝ Ըօղղատի կառավարիչ Ձաֆէր փաշայի ։ — Կէօրեւճէի կառավարչութիւնն՝ Մշոյ նախորդ կառավարիչ Ցէբրիս փաշայի ։ — Պէրութի նահանգի Հայկիա դաւառակի գայմագամութիւնն՝ Անթաքիայի գայմագամ Ալի էֆէնտիի ։ — Հալէպի նահանգի Անթաքիա գաւառակի գայմագամութիւնն՝ Խարբէրտի նախորդ գայմագամ Մկրտիչ էմին պէյի ։ — Էլղիմէնի գայմագամութիւնն՝ Պիրէճիքի գայմագամ Խալիլ Սրտպ էֆէնտիի ։ — Պիրէճիքի գայմագամութիւնն՝ Էլղիմէնի գայմագամ Տէրվիշ պէյի ։ — Ուրֆայի երկրորդ ատիճան՝ Պուլղարիոյ Դոմիսէրի դվեաւոր քարտուղարի օգնական Միհէչեան Օհնիկ էֆէնտիի ։ — Սանկյ Միւթէսարիֆլիկի ատիճան՝ վանայ տասարակալ Էհէմմ եւ Էրզրումի Մէքթուպճը Ալի Րիզա էֆէնտիներուն ։ —

Սալիսէի աստիճան՝ էրզրումի նահանգի երկրագործական քննիչ Թօսթաքի էֆէնտիի։ – Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիէ՝ Պէրութի Մէջթութզը Ատաուլահ Նէֆիսլ էֆէնտիի։ – Երրորդ աստիճանի Մէճիտիէ՝ Իզմիրի երեւելիներէն Պալէօղլեան Սարգօ էֆէնտիի։ – Արշիվեղագոսի կղզւոց նահանգի կուսակալի օգնական կարգեցաւ Սիւրուրի պէյ՝ որ սոյն պաշտօնով Ատանա կը դրկուէր։ – Միւնիրութեան աստիճան՝ առաջին ու երկրորդ զօրաբաժնից հրամանատար Ռեշիտ ու Շեվքէթ փաշաներու։

Ա. Ռ Ե Ւ Տ Ր Ա Կ Ա Ն

Ա՛ֆիոն. – Հրապարակը խիստ տաք լինելով, նոր հունձք ապրանքներն՝ 120 էն, և հին հունձք ապրանքներն՝ մինչ 130 դրչ. ծախուեցան։ Սոյն գնորէն որքան որ գնողներ կան, վաճառողք կը դժկամակին ապրանք ձեռքէ հանել։ Ա.յս շաբթու 5 մնտուկ նոր հունձք կէշլէ երկրորդ տեսակ 115 դրչէն. 1 կողով Դարահիսար՝ 128 էն. 3 կողով Պալըքէսէր՝ 131 էն. 1 մնտուկ Մահալըճ՝ 130 էն վաճառուեցաւ։

Թիքիրի. – Հրապարակը՝ այս շաբթու վաճառողաց աւելի գին խնդրելուն համար, գնողներն մեկուսի կենալով՝ հանդարտ անցաւ։ Առաջին տեսակներն մինչ 23½ դրչի կրնան ծախուիլ։

Բուրդ. – Հրապարակը լաւ լինելով՝ Սիւրիհիսար – Իսկիշէհիրի ապրանք 146 հակ 5 ⅛ դրուչէն իզմիտ յանձնելի ծախուեցաւ։ Սոյն գնորով գնողներ կան։

Գարի. – Մինչև որ նոր բերքերն չհանուին, ո՛և է գործ կարելի չէ լինել. անուանական դիներն օճախին 21–22 փարա են։

Յորեն. – Ա.յս շաբթու հրապարակը խիստ թուլ լինելով՝ ըստ տեսակին կակուղ յորենները փութէն 12 ½–13 ½ դրչէն, և կարծր յորենները օճան 25–26 փարայէն ծախուեցաւ։

Այծեմօրթ. – Հրապարակը հանդարտ լինելով, ըստ տեսակին զոյդը 18–20 դրչէն կը ծախուի։

Երկաթ. – Գիներն այս շաբթու ևս յոյժ հաստատ էին։ Վաճառատանց պակաս տեսակներն այս շաբթու մասամբ իւիք լեցուեցան։ Անէլասթօի շոգենաւային ընկերութեան երկու շոգենաւիկ բաւական թօն երկաթ հասաւ։ Ա.յս շաբթու սա գնորով վաճառուեցաւ – ոսկին 100 դրուչէն։

Երկաթ Խանթար		41
Փըրանկայու	»	43
Փութրէլ	»	40
Սաճ 1–4	»	54
» 5–11	»	59
» 12–14	»	63
Մօսկօֆ	»	63
Սիլմէ	»	50
Մըխլըզ	»	62
Չէմպէր	»	50
Թէլ	»	50

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԹԱԿԱՆ
Կ Ա Ն Ո Ն Ա Դ Ի Ր

Օսմ. Հանրային Պարտուց ընդհանուր անօրէնութիւնը հետաքրքրուողներուն կըհաղորդէ 1863 Հոկտ. 6/18 ին (8 Բէպիւլախըր 1311) կայսերական հրամանով հրատարակեալ կանոնադիրն ի մասին չերամի հունձերուն պատրաստութեան ու վաճառման, կանոնադիրը որ դրօշադրութեան վրայ է Պրուսայի նահանգին ու Իզմիտի գաւառն մէջ։

Յօդ. 1. – Ա.յն անձինք որք կը վաճառեն չերամի հունձեր պատրաստել՝ անոր առեւտուրովն զբաղելու համար, պարտին ունենալ ուսման վկայագիր մը հաստատող իրենց հմտութիւնն ի մասին հունձերու պատրաստութեան և չերամաբուծութեան և յանձնուած կամ հաստատելի երկրագործական վարժարաններէ մեկուն, կամ Պրուսայի չերամաբուծական կայանին, և կամ վերջապէս օտար երկիրներու նմանօրինակ դպրոցներու մեկուն կողմէ։

Ա.յն անձինք որ չունենան նմանօրինակ վկայական մը կամ որք ներկայացուցած չըլլան պատշաճ վարչութեան՝ վաւերացուելու համար, պիտի արդիլուին վաճառել չերամի հունձերը, երբ պատրաստած ըլլան։ Ա.յս արգելքէն զերծ պիտի մնան անոնք, որ իրենց անձնական գործածութեան համար չերամի հունձ կը պատրաստեն։ Սակայն պարտին ապացուցանել Հանրային Պարտուց վարչութեան թէ այդ հունձեր քննուած են մանրադէտով։

Յօդ. 2. – Նախորդ յօդուածով ցոյց արուած պայմաններուն համեմատ վկայական չունեցող անձինք, որոնք սակայն դիտուն հնտաբուծութեան և չերամաբուծութեան արհեստը, ամեն տարի դուռմարուղ քննիչ մանախուռմէն առնելի քննութիւն մը անցուընելէ յետոյ պիտի կրնան չերամի հունձերու պատրաստութեամբն ու առևտուրովը զբաղիլ, վկայական ստանալէ առաջ։ Քննիչ մանախուռմէն անդամները պիտի ըլլան՝ նահանգին հանրօգուտ չինութեանց ու երկրագործութեան խորհրդականը, հանրային պարտուց վարչութեան տեսուչը, չերամաբուծական վարժարանին տնօրէնը, երկրագործական վարժարանին տնօրէնը, առևտրական և երկրագործական սենեկին նախագահը։

Յօդ. 3. – Բնիկ վկայեալ հնտաբոյծները, ինչպէս նաև բոլոր անոնք որ կը վաճառին օտար երկիրներէ բերուած հունձեր վաճառել ու բաշխել՝ անխտիր պարտաւոր են ձեռք բերել վաճառման արտօնագիր մը (րուխսաթնէզբերէսի). ասկից զատ հանրային պարտուց վարչութեան ներկայացնելու են՝ պանտըրօլ վիակցուելու համար՝ տուփերը որոնք 30 կրամէն աւելի հունձ պէտք չէ որ պարունակեն։

Ա.յս արտօնագիրներն ու պանտըրօլները ձրիապէս պիտի տրուին հանրային պարտուց վարչութեան կողմէ սկսեալ Սեպտ. 1էն մինչեւ վերջ Փետր. այսինքն աժէն տարուան վեց ամիսներու միջոցին, և պանտրօլները տարբերը դոյնէ պիտի ըլլան տեղական և օտար հունձերու համար։

Յօդ. 4. – Անոնք որ իրենց պատրաստած հունձերը վաճառեն, հակառակ ներկայ կանոնադրին տրամադրութիւններուն, առանց ունենալու ըստ օրինի վաւերացուած վկայագիրը, իրենց հունձերը պիտի գրաւուին ու նաև պիտի ենթարկուին 10 օսմ. ոսկի տուգանքի մը, որ հանրային պարտուց վարչութեան առաջարկութեամբ պիտի գանձուի տեղական իշխանութեան կողմէ, առանց ոևէ դատարանի դիմելու։ Ա.յս տուգանք պիտի կրկնապատկուի նոյն թերութեան մէջ կըրկին անգամ դանուողներուն համար։ Ա.յս տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի յանցանքը երեւան հանողին, և միւս կէսը պիտի յանձնուի Հանրային Պարտուց վարչութեան որ իր հասոյթներուն դէմ ըսուիը պիտի անցընէ։

Ա.յս կերպով դրաւուած հունձերը պիտի այրուին նահանգներու կեդրոններուն մէջ իներկայութեան վարչական խորհրդի, հանրօգուտ չինութեանց ու երկրագործական խորհրդի մէկ անդամին, Հանրային Պարտուց վարչութեան տեսչին ու առաջին հաշուակալին և վերջապէս չերամաբուծական վարժարանի տնօրէնին. և դաւառներու մէջ իներկայութեան վարչական խորհրդի անդամներէ մէկուն, Հանրային Պարտուց վարչութեան միւտիրներուն, պաշտօնեաներուն և քարտուղարներուն։

Ա.յս պայմաններով կատարուած այրումը հասարակութեան պիտի հաղորդուի մամլոյ միջոցաւ։

Յօդ. 5. – Երբ հունձեր դըրաւուին այն անձանց պատկանող որոնք ներկայ կանոնագրին Դ. յօդուածին տրամադրութեանց հակառակ, արտօնագիր չունենան և հունձերու տուփերուն վրայ պանտրօլ փակցուցած չըլլան, իւրաքանչիւր 30 կրամ հունձ պարունակող տուփին համար 5 դրուչ տուգանք պիտի առնուի, որուն կէսը յայտնողին և տուփերը բըռնողին պիտի տրուի և միւս կէսը հանրային պարտուց վարչութեան պիտի յանձնուի որ հասոյթներուն դլուխը պիտի անցընէ։

Յօդ. 6. – Վաճառման արտօնագիրներու յանձնման պահուն, հնտաբոյծները Հանրային պարտուց վարչութեան յանձնելու են իրենց ստորագրութիւնը կրող թուղթ մը, որով՝ ամէն տարուց Մարտի վերջին՝ պիտի յայտարարեն հանրային պարտուց գործակալութիւններուն քանակն ու որակն իրենց պատրաստելիք հունձերուն, ինչպէս նաև անուններն այն չերամաբոյծերուն (հունձերուն քանակութեան հետ) որոնց պիտի բաշխեն զայնս։ Ա.յն հնտաբոյծները որոնք հակառակ իրենց այս յանձնառութեան չուզեն տալ պահանջուած տեղեկութիւնները, առաջին անգամ զգուշացիր մը պիտի ստանան. կրկնութեան պարագային մէջ, յաջորդ տարուան համար արտօնագիրը չպիտի տրուի իրենց։

Յօդ. 7. – Ներքին գործոց ու եկմտական նախարարները, ինչպէս նաև անտառաց, հանքաց ու երկրագործութեան նախարարութիւնը ստանձնած են ներկայ կանոնադրին գործադրութիւնը։

Համաձայն այս կանոնադրին, 2 յօդուածով նախատեսուած քննիչ մանախուռմը պիտի կազմուի Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանին մէջ, և ինչպէս նախորդ տարիները, այս տարի ալ քննութեան մը պիտի ենթարկէ չերամի հունձերը պատրաստել ուզող անձերը և պիտի վաւերացնէ օտար հաստատութեան մը վկայագիրը զոր արդէն ունենան նոր սկսողները, և լրագիրներուն մէջ հրատարակել պիտի տայ այս արհեստով զբաղելու կարող ճանչցուած անձերուն անունները։

Մանախուռմին նստաշրջանը պիտի տեւէ 1896 Սեպտեմբեր 19էն (1 Հոկտեմբեր) մինչև 30 Սեպտ. (12 Հոկտ.)։

Քննութիւնները տեղի պիտի ունենան այս նստաշրջանի միջոցին, բայց ի ուրքաթ և կիրակի օրերէ։ Քննուիլ ուզող հնտաբոյծները, լինչպէս նաև իրենց օտար վկայագիրը վաւերացնել փափաքողները պարտին իրենց խնդրագիրները կանոնական դրոշմը կրող թուղթի վրայ ուղղել Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի տնօրէնին մինչև 1896 Սեպտեմբեր 8/20. Ա.յս պայմանաժամին անցնելէ յետոյ ոևէ խնդրագիր անընդունելի է։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Արտաքին լուրեր

= Իտալիոյ նախարարք հրաժարեցան, և նոր նախարարութիւն կազմուեցաւ։

= Գերմանիոյ նախարարապետ Հօհէնլօհէ իշխանն Իլլի մէջ Ա.լբսբըրիոյ կայսեր հետ ժամու մը չափ տեսակցեցաւ և ճաշեց։

= Պարսից Շահն թէհրանի մէջ արուեստական վարժարան մը հաստատեր է՝ տեղւոյն տղայոց համար։

= Ա.թէնքի հռոմէականաց արքեպիսկոպոս Մ. Անժէլիի եկեղեցականութեան յիսնամեկն հանդիսին առթիւ, տեղւոյն հռոմէականք 800 օխայ ծանրութեամբ ղանդակ մը ընծայեր են եկեղեցւոյն։

= Գերմանիոյ կառավարութիւնն որոշեր է՝ Միջերկրականի մէջ 3 նաւերէ բաղկացեալ չրջուն տորմիղ մը հաստատել։

= Շանկայէ լուր արուած է թէ՝ Թոնքինի մէջ ծանրապէս տիրած է սով, որոյ պատճառն է անցեալ տարւոյ երաշտութիւնն։ Ա.ննամիք՝ որ Թոնքինի հարստագոյնք էին, այս պատճառաւ աղքատացած են, պատառ մը հացի համար մեկզմեկ սպաննելու աստիճան։ Բրինձն՝ որ գլխաւոր ուտելիքն է, այնչափ նուազած է որ օխայ մը բրինձ ունեցողն ամենաերջանիկ կը համարուի։ Մարք սկսեր են չուկաներն ի վաճառ հանել զաւակներն. մանչ տղայ մը՝ 3, և աղջիկ մը 1 սանդիմի կը վաճառուին երեք։ Չին վաճառականք մեկ լիպրա բրինձն մինչև 3 ½ տալարի կը վաճառեն։ Հանգանակութիւն բացուեր է, և դաղիական պաշտօնեայք և այլք 17000 ֆրանք տուեր են։

= Պարսկական Ալմէթը լրագիրն կը հրատարակէ թէ՝ Պարսկաստանի Ա.րտապիլի գիւղախըմբից մէջ Շահսեւն ըսուած ցեղերն խռովութիւն հաներ են, բայց տեղական կառավարութիւնը վերահաստատեր է խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնն՝ ղպզելով սանձահարելով խռովարարներն։ Նոյն լրագիրը ծանօթութիւն կուտայ թէ՝ Դարաճա–տաղի կողմերն Բէհչիմանց վրայ, թէև միւս կողմանէ կարծողներ կան թէ՝ այս-

պիսի դաշնակցութեան մը հաստատութիւնն դրեթէ անկարելի է։

= Սպանիոյ մէջ Պարսս անուն զինագործարանին կաթսայն պայթեր, 4 գործաւորք մեռեր, և բաղումք վիրաւորուեր են։

= Ի Խրուաթիա Լուարի կողմերն կարկուտի ու անձրեւի բուռն տեղատարափն աւերեր քանդեր է 40ի չափ մեծ ու փոքր գիւղեր, Բանի մը հարիւր մարդիկ վիրաւորուեր և բաղում անասունք անշընչացեր են։ Ձանապարհք անանցանելի եղեր են։

= Բարեյուսոյ Խնայողական անուանկներուն մէջ պահեստի դրամ ունեցող Մալայք չեն ընդունիր տակաս, բարեպաշտութեամբ հետեւելով Ս. Գրոց։ Մալայք թէեւ վայրենի կը համարուին, բայց կառք կը վարեն, ձուկ կորսան, պարտէզ կը հերկեն, և միշտ խաղաղ՝ հանդարտ՝ պարկեշտ ու աշխատասէր են և ընաւ իրենց հետ չեն ղբաղեցներ ոսոխականութիւնն։

= Պօսթընի ու Օհիոյի (Ամերիկա) համալսարանաց մէջ արդելուեր է ծխախոտի գործածութիւնն, իբրև իմացականութեան ու առողջութեան ընդառաջ, որպէս է արդարև։ Միացեալ Նահանգաց ուրիշ շատ մը համալսարանք ալ կը չանան այսպիսի արդելիչ կարգադրութիւններ ընել։

= Ըստ նորագոյն վիճակագրութեան՝ Անգղիոյ երկաթուղեաց ընկերութեանց դրամագլուխն է 985 միլիոն անգղիական լիրա, և տարեկան հասոյթն՝ 84 միլիոն անգղիական լիրա, որոյ 36 ½ միլիոնն՝ ուղեւորներէ է։ Այս ընկերութեանց պաշտօնեից թիւն է 308 հազար, յորմէ կը հետեւի թէ Անգղիոյ 38 միլիոն բնակչաց 100ին 1ը երկաթուղեաց պաշտօնեայ են։

= Նորագոյն վիճակագրութիւնէ կիմացուի թէ՝ Ռուսիոյ մայրաքաղաք Պետրսպուրկի բնակչաց թիւն 1 միլիոնէ աւելի է, և թէ՝ անցեալ տարի ծնելոց թիւն եղած է 31404, իսկ վախճանելոցն՝ 27819, և ամուսնացելոցն՝ 7234։

= Ի Փարիզ պարտիզպանական ընկերութեան սրահին մէջ վարդահանդէս մը պիտի կատարուի մօտերս։ 3000 տեսակէ աւելի վարդեր ի տես պիտի դրուին, և պիտի ցուցուի թէ աշխարհի մէջ 12000 տեսակ վարդ կը դտնուի։

= Հին ու նոր աշխարհաց մէջ մեռեալներն այրելու և մոխիրը պահելու նորութիւնն անխափան կը չարունակուի, և Ամերիկայի մէջ առայժմ օր ըստ օրէ կը բազմանան այս նորութեան հետեւողներն։ 20 ընկերութիւնք հաստատուած են այս երկրին մէջ՝ մեռեալներն այրելու և մոխրելու համար։ 1876է ի վեր 3670 մեռեալք այրուեր են Ամերիկայի մէջ, և նոյն թուականէն մինչև 1893՝ Եւրոպիոյ մէջ այրած մեռելոց թիւն եղած է 19700։

= Գաղղիոյ մէջ անցեալ տարի 10115 նոր դիրք հրատարակուեր է, որոց 790 ը կրօնական, 293 ը՝ օրինական, 153 ը՝ փիլիսոփայական ու բարոյական, և այլն։

= Լոնտոնի մէջ էշերու հանդիսարան մը բացուելու՝ թադուհոյն Թոռն Ցայֆի դքսուհոյն նախագահութեամբ։ Տեղւոյն անասնապաշտպան ընկերութիւնն կազմեց այս հանդէսն։ Ի տես դրուեցան 125 էշեր, և ամենքն ալ մրցանակի արժանացան։ Թագուհին՝ որ իրեն յատուկ եդիպտական էշ մը ունի և շատ խնամով կը պահէ, քանիցս այցելեր է այս հանդիսարանն։

Այլ եւ այլք

×× Թղթէ հնձեղանիւ չինել սկսեր են Ամերիկայի մէջ, ուր արդէն արծաթէ և ոսկիէ չինուածներ կան հարուստներու ու միլիոնատէրներու համար։ Կանայք ու օրիորդք նկատելով որ երկաթէ հնձեղանիւներուն վտանգներն շատ են, սկսեր են գործածել թղթէ չինուածներն, որ թէ՛ շատ աժան են և թէ՛ շատ թեթեւ, որովհետեւ անիւներն ալ թղթէ չինուած են։

×× Նոր վիճակագրութիւն մը ըրեր է գաղղիական դիտական հանդէս մը՝ աշխարհի բնակչաց թուոյն վրայ։ 1 ½ միլիարդն աւելի կը դնէ բոլոր մարդոց թիւն. տարին 33 միլիոն 33 հազար այսչափ մարդիկ կը մեռնին, կըսէ. 1000 է աւելի կրօնք ունին, արական ու իգական սեռերն թուով գրեթէ հաւասար են, և 100 ին 25 ը կը մեռնին՝ դեռ 15 տարեկան չեղած, կը դրէ։

×× Հեծելանիւին վնասներէն հետաքրքրութեամբ հաստատեր է նիւ Եորքի լրագրաց մին։ Միացեալ Նահանգք մէկ տարուոյ մէջ ձիու առևտրոյ կողմանէ 20 միլիոն տոլար, կառաց առևտրոյ կողմանէ 15 միլիոն տոլար ջնաս ըլեր են։ Ասկէց զատ՝ դաշնակի դործարանատէրք 13 ½ միլիոն, և դերձակատունք 10 միլիոն տոլարի վնաս ունեցեր են։ Առաւել վնասուեր են թրամվայք, երկաթուղիք, թատրոնք, և այլն։ Վերջապէս՝ անցեալ տարի այս պատճառաւ եղած բովանդակ վնասն է 112 միլիոն տոլար։

×× Զինաց սովորութիւն։ — Նշանաւոր աղջիկն կուլայ՝ ամուսնոյն տունն երթալու առեն։ Զինայիք մէկմէկու որպիսութիւնն հարցունելու առեն չէ թէ առողջութեան այլ հարստութեան վիճակն իմանալ կուզեն։ Ննջեցելոյ վրայ լալու տեղ կը խնդան։ Զինացին չափազանց կը բարկանայ, եթէ կնոջն ու որդւոյն վիճակն հարցունեն։ Մեղսյ հանդերձներն սպիտակ են։ Շինութիւններն վերի կողմէն կըսկսին։ Դպրոցական տղայք՝ իրենց դասերն ըսելու առեն՝ ուսուցչոյ առջև չեն թէ երեսնին այլ կռնակնին կը դարձունեն։ Զինայիք չեն կրնար իրենց ձեռաց ըղունգներն. մինչև 10 սանտիմեդր երկայն ըղունգներ ունեցող Մանտարինները կան։ Դրական երկասիրութեանց անուններն դրբին վերջը կը նշանակեն. երեսներն ձախէն աջ և վարէն վեր կը կարդան։

×× Շուներն զինուորական հիւանդանոցաց մէջ դործածելու փորձն եղած է Գերմանիոյ մէջ և բաւական յաջողած։ Արդ յանձնարարութիւն եղած է այս հնարքին ընդդէմ անձին՝ որ այս ծառայութեան համար շատ մը շուներ պատրաստէ։

×× Պապկայի մը սիրալիր։ — Դաղղիոյ Պօրտօ քաղաքի դինեվաճառաց մին մէկ ու կէս տարի յառաջ ի նիւ Եորք թողլով կերթայ՝ գործի մը համար Պօրտօ կը վերադառնայ, և կերթայ մօտերս կուդայ ամուսնոյն քով, պապկայ մ'ալ հետը։ Ամէն օր զանազան զարմանալի խօսքեր կարտաբերէ այս պապկայն և յաճախ կը յեղեղէ «Որովհետեւ ղիս չես սիրեր, ես ալ կուլամ»։ Կինը կարևորութիւն չտար այս խօսքին. բայց այրը կը գայթակղի, մեծապէս կը կասկածի ամուսնոյն հաւատարմութեան վրայ, և մտացը մէջ համոզում դոյացնելով թէ կինն, որոյ հետ 20 տարիներէ հետէ կենակցած և նորա վրայ մաղիս չափ անհաւատարմութիւն տեսած չէը, ի նիւ Եորք երկու որդւոյն հետ առանձին գտնուած առենն անհամեստ վարմունք ունեցած է, — կը հարցաքննէ դկինն թէ պապկային այն խօսքին նպատակն ինչ է, ու՛ր և ի՛նչպէս սորված է այդ խօսքն, կինն ամբաստար լինելով՝ կը կարմրի, չկրնար պատասխանել, և այրն կատաղելով՝ բէլտլիէրն կը քաշէ և կինը կըսպաննէ։ Ապա ոստիկանութեան պաշտօնէից քննութեամբ կը հաստատուի թէ՝ պապկայն Ամերիկայէ Եւրոպա դալու առեն 12 տարեկան տղայն ամէն օր մինչև երեկոյ վանդակին դլուխն կանդնած՝ սովրեցուցեր է այդ խօսքն։

××× Խնամատուն խօսքեր

Հեղինակի մը կենաց մեծագոյն մասը կարդալով կանցնի՝ դրել կարենալու համար։ Մարդ՝ կէս մտաենգարան մը վեր ի վայր պիտի չորչէ, դիրք մը դրելու համար։

— Շողոքորթութիւն անոյշ է՝ նոյն իսկ եթէ գիտնանք թէ ղմեզ դրուատողը կըստէ։

— Մօր մը սիրտն՝ բնութեան գլուխ դործոցն է։

— Անոնք որ կուզեն արժանաւոր ղաւակաց հայր լինիլ, պէտք է որ վնտռեն այնպիսեաց կեանք տուող արժանաւոր մայր։

— Բանականութիւնն չահ մ'է աղօտաճաճանչ՝ զոր Աստուած արուաւ մեզ և պէտք է որ պահենք անոր դողդոջուն լոյսը։

— Բանականութիւնը կը բաղկանայ այնպիսի ճշմարտութիւններէ, զորս հարկ է ըսել, և այնպիսի ճշմարտութիւններէ՝ զորս պարտ է լռել։

— Մեր ապրած օրերուն քաղաքութիւնը չէ, այլ միայն անոնց պարուներակած երջանկաւէտ կամ տրտմալից ժամերն են, որ մեր կենաց պատմութիւնը կը կազմեն։

— Զօրեղ միտք մը ընդհանրապէս զուարթ կըլլայ։

— Կեղծաւորութիւնը չատերու ըզօրութիւնն է։

— Աչխատութեան պատուղն՝ հաճոյից քաղցրագոյնն է։

— Մեծամեծ խորհուրդներն սրտէն կուդան։

— Երկայն յաջողութիւնք երբեմն կը սահին մէկ վայրկենի մէջ, ինչպէս ամառնային չերմութիւնը կը վտարուին մրրկի օրերով։

— Յաջողութեան մէջ մարդ իր բարեկամները չկրնար որոշել, և դժբաղդութեան ժամանակ կըրնայ ճանչնալ իր ճշմարիտ թշնամիները։ Մի՛ թողուր բնաւ վաղմի բարեկամդ։ Բարեկամութիւնը սպեղանի մ'է, որ կամքէ կենայ վիչտերը։

— Այնքան դժուար է մեծատանց՝ իմաստութիւն ստանալ, որքան դժուարին է իմաստնոց՝ տէր լինիլ ընչից։

— Մտադրութիւնն օդտակար է ամէն բանի համար, մինչև իսկ ղբօսանքի մէջ։ Տեսա՞ծ ես երբէք որ անփութութեամբ աւելի լաւ կատարուի օ՛ր և է գործ աչխարհի վրայ։

— Մտաց մեծութիւնը տարածութեամբ չչափուիր, այլ կարծեաց ճշմարտութեամբ։

— Սովորաբար մարդիկ աւելի լաւ կը համոզուին այն պատճառներով՝ զորս իրենք գտած են, քան այն պատճառներով՝ որք յայլոց կը ցուցուին։

Մ. Ա.

×× Ջուարճալիք

Հանրակառքի մը մէջ իռլանտաց՝ Ձօն. — Օդը չատ սղէկ է այսօր, (դիմայինը պատասխան չըտար)։ օդը չատ գեղեցիկ է, կըսեմ, տէ՛ր իմ։

Մեծանձն իրաւաբան. — Ես օրէնսդէտ եմ և կարծիք չեմ տար մինչև որ դրամ չստանամ։

— Լա՛ւ, դուք կրնաք օրէնսդէտ մ'եղած ըլլալ, բայց ոչ ազնիւական մը. այս է իմ կարծիքը, ղոր կուտամ առանց դանկ մը պահանջելու։

— Պաշտօնատան մը մէջ՝

Անդաւակ կին մը ուղելով իւր ստացուածքն ամուսնոյն կատակել, կատակը վաւերացնելու համար տեղութեան պաշտօնատունը կը դիմէ, Պաշտօնեային՝ ինչպես օրինք է, կը հարցնէ.

— Մինչ աղա՞ տ կամքդ կընես այս կտակն՝ առանց վախի և առանց ստիպուելու քո ամուսնոյդ կողմանէ։

— (Կինն՝ որ ահարկու դէմք մը ունէր, պատասխանեց պաշտօնեային), ի՞նչ, վա՛յ, սպառնալի՞ք. նա ինձ սպառնալի՞ք ընէ, ուրեմն դու ղիս չես ճանչեր։

Պաշտօնեային որ զարմացած էր հինոյ այս խօսակցութեան վրայ՝ ցած ձայնով կըսէ ինքնին «ուրախ եմ որ չեմ ճանչեր» և վաւերացման դործը կը կատարէ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ

ՄՈՍԵՍ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՅ

Ըստ ձշգրիտ Թարգմանութեան

Նախնեաց մերոց

Համեմատութեամբ երբայերէն եւ յունարէն բնագրաց

Կ. Պոլիս Տպագր. Գ. Պաղտատլեան

1895

Մինչև յարդ դանդատ կայ թէ Աստուածաչունչ Մատեանն, դրարար, ծանրադին լինելուն պատճառաւ բաղումք չեն կրնար ատանալ։ Ահա այս դանդատն կը վերջանայ, որովհետեւ չատ աժան կըվաճառուի այս հրատարակութեան, ընտիր թղթի վրայ, ընտիր տպագրութեամբ և կազմով, և Հին Կտակարանը՝ երբայական բնագրէն, ու Նորն՝ յունականին հետ բաղդատելով, տարբերութիւնները նշանակուած են իւրաքանչիւր էջի նկատմամբ, անեղծ ու անարատ պահելով բոլորովին հայերէնը, որ անհամեմատ գեղեցիկ է և ընտիր։

Ց. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ՏԱՐԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔ

ԳՐԱՀԱՇՈՒՈՑ

Թուաբանական խնդրոց յուծման համար

Կերարուած

Մանկավարժական ուղղութեամբ

Գին 3 դրչ.

Մանկոյ ներքև է սոյն գործին Բանալին կամ Ուսուցչաց մասը, որ կը պարունակէ բոլոր հրահանգաց և խնդրոց լուծումները։ Գին 3 դրչ։

Կեդրոնատեղի՝ Մէրճան, Մարգարեան դրատուն։

Մանկավարժական Բեւեռագուշիւն պատկերազարդ. Տասն Ս. իր տեսակին մէջ աննման։ Գին՝ 50 փարայ։

Ս. Մ. Գասապեան. — ՏԱՂԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ արգի հայերէն լեզուի, հանդերձ ծանօթութեամբ՝ չափական և չշտեաղ ոտանաւորներու վրայ։ Գինն է 1 ½ դրչ։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալենց դրատուն։

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՏԱՏՈՒԿ ՀՈՒԼԼՕՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, և ամէն չղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սըրտի և երիկամանց վրայ օդտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով՝ նորա խանդարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և դրդռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ ցաւած կաղեր, գլխի ցաւեր կվանէ։ մարսողութիւնը կչտկաւորէ, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն ախտերէ որ չատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիրքը կըզգենու։

ONCUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՕՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալատական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը։ Հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քարշկեղ (շիրիփհեճէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կա՛մ բոլորովին կանցնին և կա՛մ կլաւանան։ օդտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (եկլ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սքրաճա) հիւանդութեան ապաքինիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տիի վրայ, որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պաղչէ-գարու Թաշ-խանի կողմերը Գ. Գասպարեանի դեղարանը, թիւ 7, կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլօու, ի Լոնտոն Օքսֆօրտ փողոց թիւ 533։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԻՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՁԱՁԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԻՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս Զիւմպիւլիւ-խան Թ. 18–19